# GAZETA KRAKOWSKA

## Nro 64.

Z KRAKOWA DNIA 11 SIERPNIA 1824 ROKU WE ŚRODĘ.


*Ze Lwowa d. 2 Sierpnia.*

Uwiadomienie
Ces: Król: Rządu kraiowego.

Nayiaśnieyszy Pan raczył naywyższą uchwałą z dnia 26 Lutego r. b. następuiące nadać przywileia:

1) Aloizemu Pach C. K. Koncepiście nadwornemu w Wiedniu na Rossau pod Nrem 82 mieszkaiącemu, na wynalazek, że machiną do siania, którey mechanizm od znanych dotąd machin takowych iest istotnie rożny i w swoim składzie prościeyszy, trwalszy i tańszy, nie tylko cztery główne gatunki ziarna, iako to: żyta, pszenicy, ięczmienia i owsa, ale także insze nasiona, osobliwie na równinie, a nawet na stoczystem polu rowno i gęsto lub rzadko siane bydź mogą, że przytem zasiew taką machiną naymnieyszego gatunku trzech stóp szerokości, z machiną zaś naywiększego obwodu 1 sążnia szerokości uskuteczniony i broną lub exstyrpatorem złączonemi z machiną zaraz zawłóczony bydź może i że przez użycie tey machiny oszczędza się nasienia, czasu i roboty; przywiley na dwa lata;

2) Józefowi Haszlach mieszczaninowi i ślusarzowi w Wiedniu na nowey Wideni przy ulicy ceglarskiey pod Numrem 452 mieszkaiącemu na poprawę wszystkich gatunków młynów, foluszów, stęp i t. p. przez co takowym bardzo małą siłą ruch nadany bydź może, albowiem 2ch ludzi są w stanie, cały dzień bez szczególnego utrudzenia się, taki młyn pędzić, do którego dotąd kilka koni potrzebowano, na 3 lat;

3) Józefowi Scheidtenberger, właścicielowi domu w Villach na wynalazek robienia z papieru i skóry kapeluszów lakierowanych, tanich, każdemu wpływowi odmian powietrza opieraiących się i szczególnie pięknych i trwałych, na pięć lat;

4) Wawrzyńcowi Altlehner, mieszczaninowi i dachówkarzowi w Wiedniu na Szkockiem, polu pod Nrem 222 mieszkaiącemu, na wynalazek "pokrywania dachów, dachówką, na sposób wcale nowy i szczególnie do tego ukształconą, które pokrycie dachu w porównaniu z dotychczasowem pokryciem dachówką albo gontami, a w porównaniu z pierwszem więcey iako o trzecią część taniey przychodzi, dalcko trwalsze iest i dla szczególności w ciskaniu

się wiatru, deszczu i śniegu nie podlega, kosztowne pokrywanie miedzią brzegów i ixów niepotrzebnem czyni i tylko rzaдko kiedy, a i wtedy tylko mało znaczącey i mało kosztowney reparacyi popotrzebuie, a nawet zrębach czyli wiązaniach dachowych, ktore wprzód gontą pokryte były i ieszcze nie w bardzo złym stanie znayduią się, wzmocniwszy ie nieco', użyć się daie; i nakoniec przy nowych wiązaniach budynkow zwyczaynych oszczędność łat i drzewa mocnego osięga się," na pięć lat;

5) Gotfrydowi Lütge, mieszczaninowi i maystrowi tokarskiemu w Wiedniu w Leopoldsztadzie pod Nrem 314 w sklepie nad fossą i pod Nrem 1134 pod dwoma złotemi barankami, na wynalazek "za pomocą właściwey kneplowanie uchylaiącey machiny robienia pręcików i biczów pięknych, trwałych i w porównaniu z robionemi dotąd w kraiu tańszych, które nad to przez wyższy stopień sprężystości, przez czystość roboty i trwałość przymocowanych do nich śmig odszczególniaią się," na pięć lat;

6) Ferdynandowi Gersch, koloryście w Penning pod Nrem 147 mieszkaiącemu, na wynalazek "przez użycie kompozycyi wybiiania na sposób ostindyiski i angielski materyy iedwabnych i chustek, tudzież materyy bawełnianych, a to daleko prędzey, iak zwykle i tym sposobem, że mieysca kompozycyią powleczone, pierwotny kolor biały materyy czysto zachowuią: że przy materyiach bawełnianych żadnego blichu nie potrzeba, i że dwa i trzy kolory w iednym deseniu wyrazić mozna," na pięć lat.

7) Szczepanowi Ziegler i iego synom Jerzemu i Janowi, fabrykantom materyy iedwabnych, aksamitów, muszlinów i chustek, mieszkaiącym w Wiedniu, Mariahilf przy ulicy Rittergassę pod Nrem 107 i 108 na poprawę ich machiny deseniowey, za pomocą którey na materyiach iedwabnych, axamitach muszlinach i chustkach, podług każdego do machiny stosuiącego się rysunku, dwanaście i więcey deseniów bez natężenia i nie potrzebuiąc, aby deseń nakładać, albo aby robotnik mieysce w warsztacie opuszczał, za iednym pociągnieniem klamki albo zasuwki wyobrazić można, przez co oszczędzenie roboty i płacy, a zatem i większa taniość wyrybu zyskuie się," na pięć lat;

8) Janowi Streicher, uprzywileiowanemu fabrykantowi klawikordów w Wiedniu przy gościńcu kraiowym w ulicy Węgierskiey pod Nrem 371 mieszkaiącemu, na wynalazek "u fortepiana prosto stoiącego, w którym siekierki od klawiszów oddzielne, przez długie laseczki (abstrykty) poruszone bywaią, za applikowawszy prostą mechanikę, do każdego tonu oktawę dodać, a i to tak, że tenże sam klawisz swoią własną siekierkę i ową nayblizszey oktawy uderza, przez co przy należytem zastosowaniu (ponieważ mechanikę tę dowolnie, iak mutacyi użyć można) skutek muzykalny własnego rodzaiu osiąga się," na pięć lat;

9) Józefowi Buchmüller, fabrykantow i szenilów w Wiedniu na polu Szkockiem w domu własnym pod Nrem 292 mieszkaiącemu, na poprawę, "że on na zwyczaynym warsztacie wodnym, za pomocą wynalezionego właściwego przy-

gotowania wstążki szenilowe, z których potem wszystkie gatunki szenilów robią się, w tymże samym czasie, iak przy dotąd zwykłym sposobie robienia na warsztatach ręcznych, w ośm razy większey ilości, w lepszym gatunku i z mnieyszem użyciem siły wyrabia," na pięć lat.

*Z Paryża d. 22 Lipca.*

Przy zaczęciu posiedzenia izby Deputow: d. 23 b. m. nie znaydowało się iak 30 członków obecnych, i gdy później nie zeszłosię iak około 130, nie mogła zatem izba obradować, i trudniła się tylko kilku mało znaczącemi prośbami. Nieiaki Henri z Paryża proponował opłatę od psów, która przynieść ma 4 mill. Fr. Jnny z proszących żądał, aby officerowie za wyrokiem tylko rady woienney od czynney służby oddalanemi byli. Jeden z kupców Parys kich żądał, ażeby gazety opisywały wszystkie podawane izbie prośby. Czwarty z proszących żądał, ażeby wyższa nad 4 od sta prowizyia była za nieprawną poczytana. Względem wszystkich tych propozycyy przystąpiła izba do porządku dziennego. Prośba P. Abeille St. Chamans, ażeby nietylko przestępstwa w kościołach, lei bluźnierstwa za kościołami karanemi były, odesłaną została Ministrowi sprawiedliwości. — Jzba Parów przyięła uchwaloną przez izbę Deputowanych ustawę o dodatkowym kredycie dla Ministrów większością 129 głosów przeciw 8.

Kommissarz morski w Hawrze odebrał rozkaz udania się do Dieppy, dokąd popłynęło kilka okrętów wraz z penisza, na którey Xiężna Berry przeieżdzać się będzie po morzu. Flottylla czynić będzie przed tą Xiężną obroty morskie.

Dziennik Sporów z d. 24 b. m. trudnił się rozwiązaniem pytania: "Cóż nakoniec stanie się z Hiszpaniią i Portugaliią.,,— "Przed woyną r. 1823 (pisze) wyraziliśmy życzenie, aby w Hiszpanii utworzyć się mogło stronnictwo z mądrych i rzetelnych przyiaciół tronu i Dynastyi panuiącego Domu, któreby znaiąc potrzeby oyczyzny, było wstanie przez dzielne narodowe instytucyie i za pomocą dobranych radców trzymać na wodzy wszystkie fakcyie. To życzenie iest do dnia dzisieyszego na swoim mieyscu i może jeszcze kilka miesięcy będzie. W iednym niespełna roku zaszły 3 czyli 4 zmiany Ministrów w Madrycie, co iest zawiele! Tem zmianom nie można inaczey zaradzić, iak wyborem zdatnych Ministrów bez żadnego względu na głos fakcyy, które na przemiany Hiszpaniią niszczyły. Jakkolwiek administracyia Hiszpanii przez wybor mądrych i stałego charakteru mężów, nabierze stałości, dobro narodu niemoże iednak bydź iak tylko przez reprezentacyią narodową przywrócone, iak to Król w odezwie swoiey 1814 roku przyrzekł. Kredyt kraiowy opiera się na rękoymii, iaką nieustaiące ciało, wolne obradowanie i publiczna odpowiedzialność nadaią. Bez takiey rękoymii nie można pod korzystnemi warunkami zaciągać pożyczki, a bez niey iak żeby Hiszpaniia potrafiła uporządkować swoy Skarb? Czyni to wielki zaszczyt woysku Francuzkiemu, iż przez samą obecność i piękny przykład utrzymuie porządek i spokoyność w kraju, w którym dawniey w każdym lasku, w każdym wąwozie utrzymywały się bandy, które na mieszkań-

ców lub podróżnych napadały. Lecz nie należy się łudzić, bo chwilowy ten porządek nie zmienia ani charakteru, ani położenia ludzi, z ktorych składały się te fakcyie. Hiszpan iest uporczywy, nie odstępuie od swego mniemania i zemsty; lubi szczególniey osobistą niepodległość i niestałe życie, a dopóki naczelnik bandy tak myśleć będzie, nędza i ustanie wszelkich czynności ściągną do niego mnostwo żołnierzy, szpiegów i stronników. Na owczas tylko spodziewać się w Hiszpanii można porządku, gdy panuiąca w wszystkich klassach ludu nieczynność i ubostwo ustaną. — Portugaliia nie znayduie się w tak uciążliwem położeniu; bo naprzód nie iest tak rozległą, powtóre prowincyie iey nie różnią się obyczaiami i interessami. Lizbona panuie nad całem Królestwem, i gdy w stolicy panuie spokoyność, cały naród iest spokoyny, to iest część Europeyska. Nie sądziemy, aby Portugalia potrzebowała obcego posiłkowego korpusu, ale P. Palmella Ministerstwo swoie opierać musi otwarcie i stale na samych mężach, ktorzy są przyiaciołmi narodowey sprawy i rozumney wolności. Okoliczność, że nieprawe Stany nie użyły tam przemiiaiącey swey Władzy na żaden krwawy czyn, ale przestały na deklamacyiach i wykładaniu zasad, ułatwia bardzo bieg rządu Portugalskiego. Występki, które taynem towarzystwom przypisuią, gruntuią się na kuglarstwie i mowach. Gdzie nie wypada potrzeba przytłumienia zemsty pomiędzy stronnictwami, tam polityka nakazuie rozciągnąć ile możności przebaczenie. Rząd Portugalski musi, iak dotąd czynił, nie tylko umiarkowane członki Stanów oszczędzać i nawet na urzędy powoływać, ale nadto wygnańców starać się tak dalece położenie osłodzić, ażeby nie mieli przyczyny tworzyć stronnictwa lub podniecać niechęci. Portugaliia może przez łagodne swoie postępowanie w kilku latach uzyskać spokoyne położenie, i na owczas nowe otworzone źródła dobrego mienia potrafią zatrzeć utratę Brazylii. Nie osady, a tem mniey złote kopalnie czynią kray bogatym, owszem powiedzieć można, że kray macierzyński ubożą, ieżeli na łonie swoim nie znayduie dostatecznych kapitałów, potrzebney liczby żołnierzy i pracowitych ludzi. Zdaniem naszem tak Portugaliia, iako i Hiszpaniia nie maią tego wszystkiego w dostateczney ilości do wewnętrzney swey potrzeby.,,

Odebraliśmy tu Madryckie Gazety do 22 Lipca, które oprócz doniesienia o zmianie Ministrów nie zawieraią nic ważnego. Wyrok J. K. Mci pod d. 17 wyraża, iż J. K. M. przychylaiąc się do życzenia Hr. Ofalla uwolnił go od urzędu Pierwszego Ministra i na mieysce iego mianował P. Zea - Bermudez. Dziennik zaś Paryzki twierdzi, iż podług prywatnych doniesień, że oddalony Minister odebrał rozkaz wyiechania w 3 dniach z Madrytu i nieznaydowania się o 30 mil od stolicy, iako też zamków Krolewskich. Hr. Ofalla wyiechal więc do Aimeira w Grenadzie.

P. Capefigue, który w r. z. za swoią rozprawę o stanie Zydów we Włoszech, Francyi i Hiszpanii od Akademii Paryzkiey napisow otrzymał nagrodę, odniósł i w tym roku nagrodę za rozwiązanie pytanie: O stanie konsulatu, iak był od Augusta aż do Jnnocentego III. urządzo-

ny i o chronologicznych przeszkodach iakie znaydować się mogą w konsularnych rocznikach owego czasu.

W r. z. wydanych zostało we Francyi 170 patentów na nowe wynalazki i ulepszenie machin.

Niedawno zachodziły w Baionie częste narady między byłem członkiem Urgelskiey Rejencyi, dwiema Kanonikami z Calahorra i iednym zakonnikiem Sgo. Franciszka.

Poiutrze udzieli Akademiia tuteysza dwa wakaiące mieysca. Znacznieyszemi o nie ubiegaczami są: Arcybiskup Paryzki, Lebrun, Lavigne i Soumet.

Na teraźnieyszy iarmark w Beaucair ziechało wiele kupców z Barcelony.

Zbyteczne upały tego lata pozbawiły w kraiu naszem kilkanaście osób życia. Dwie młode kobiety od 18 do 20 lat przy żniwie w Bressac upałem uduszone zostały. Takiż los spotkał robotnika przy Agen; kollega iego pobiegł do wsi po ocet dla skrzepienia go, ale za powrotem zastał go iuz nieżywego. W Bai nie zachorowało wiele ludzi z gorąca, a w Roia w Hiszpanii zetlało na pniu żyto.

Dziennik Konstytucyionista umieścił list z San-Jago (Chili) pod d. 10 Marca, który zawiera nadzieię, iż między Boliwarem i Laserna przyyść może ieszcze do ugody. Wszyscy Jenerałowie Hiszpańscy skłonnemi bydź mają do ułożenia się z Peruwianami, wyiąwszy Olaneta ktory opanował Potosi. Posiłkowy korpus Chiliyski z 3000 ludzi złożony, który w Październiku r. z. z Valpairoso odpłynął, wysiadł na ląd pod Callao i złączył się z woyskiem Kolumbiysko-Peruwiańskim.

*Z Madrytu d. 15 Lipca.*

Kapituła Kuency złożyła Królowi w darze 2 mill. realów. J. K. M. zabawił iednak tylko 3 dni w tem mieście i przybył iuż do Sacedon. Podczas iego nieobecności prezyduie w radzie Ministrów Infant Karol, na którey z wyraźnego rozkazu Króla znayduie się także zawsze Prezes rady Kastyliyskiey P. Villela.

Poseł Francuzki, Margr. Talaru, po odebraniu dwoch pism z Paryża udał się zaraz za Królem do Kuency.

Zaszłą tu zmianę Ministrów przypisuią wpływowi P. Ugarte. Nowy pierwszy Minister, P. Zea-Bermudez posiada wiele nauki i rzadką dyplomatyczną zręczność. Młode lata przepędził u swoiego krewnego uczonego Jovellanos i posiada wiele niedrukowanych iego rękopismów. Był on dawniey Posłem w Petersburgu i iemu Hr. Nesselrode doręczył wiadomą notę, w którey Dwór Rosyyski nie uznał konstytucyi r. 1820.

Wczoray przybyło tu kilka wozów pod zasłoną żołnierzy Hiszpańskich, niektóre były pieniądzmi wyładowe.

Jenerał Capape będzie przed są woyskowy stawiony, iednak, iak wszyscy sądzą, otrzyma uwolnienie.

W Kadyxie składać się na przyszłość będzie osada z woysk Francuzkich i Hiszpańskich. Zresztą niemamy nic nowego z prowincyy. Niedaleko Talavera de la Reyna (w Estramadurze) wybuchnęła zaraźliwa choroba, na którą umarło iuż 80 osób.

Podług listów z Alvarado pod d. 9 Maia panuią w Mexyku wielkie rozruchy. Gdy Kongres mianował Jenerała

Bravo dyktatorem, prowincyie Guadalaxara, Zakatekas i Quertaro wykrzyknęły takimże Jturbida. Wszyscy cudzoziemcy zabieraią się do opuszczenia Mexyku; uwożą z sobą 1½ mill. piastrów i będą przez 700 żołnierzy do Xalapa odprowadzonemi. Miasta Oajaca, Chiapa i Tenantepek odstrychnęły się od stolicy; lecz nie są z sobą zgodne i żadne niechce od drugiego zależeć. St. Louis de Potosi iest za panowaniem Hiszpańskiem. Kongres w Xalapa, na który ziechało się tylko 7 członków, nie mógł bydź otworzony.

Doniesienia nasze z Hawanny dochodzą do 25 Maia. Wysłano ztamtąd okręt z woyskiem i potrzebami woiennemi do twierdzy Ulloa. Fregata Fama przybyła tam z Kadyxu z kilkunastu kupieckiemi okrętami, które zasłaniała. Cudzoziemcy, którzy wyiechali z Mexyku przybyli do Xalapa z 1 milliion 200,000 piastrów. Człowiek, który w Alvarado wykrzyknął: niech żyie Cesarz Jturbide! został natychmiast obwieszony.

— D. 16. —

Mówią, iż osadnicze woysko Francuzkie za kilka miesięcy zaymie swoie stanowiska za Ebro i Lobregat. O ile tey wieści dać można wiarę, powiedzieć nie można, lecz krzątanie się od kilku tygodni nad utworzeniem nowego naszego woyska, zapowiada iakąś zmianę. Wszyscy krawcy w Madrycie i okolicy powołanemi są do robienia mundurów. Cztery pułki prowincyionalney milicyi znayduią się w drodze na osadę w stolicy. Oczekiwany iest oprócz tego wyrok Królewski, który liczbę tuteyszych ochotników do 10,000 oznaczy.

Wysokiey radzie Kastyliyskiey udzielony wczoray został wyrok o taynych towarzystwach, mocą którego każdy, który do takowych towarzystw należał, pod karą bycia sądzony iako zdrayca oyczyzny, zgłosić się ma w przeciągu 3 miesięcy, poczem nie będzie daley poszukiwany.

Urzędnicy, którzy należycie politycznego swoiego postępowania nie usprawiedliwią, pobierać tylko będą, podług nowego rozporządzenia, połowę płacy, którą przed 7 Marca 1820 pobierali.

Baron Eroles uda się na powrót do Katalonii. W prowincyi tey zaszły tu i owdzie nieprzyiemne zdarzenia. W Albiol bogaty człowiek, którego miano w podeyrzeniu, iż był stronnikiem konstytucyi, zamordowany został. Z takiegoż powodu w Veliores znakomitemu fabrykantowi spalono gmachy i wszystkie machiny.

Osoby, które za polityczne mniemania 18 miesięcy w Logrono w więzieniu trzymane były, otrzymały aż do 3 wolność.

Tuteyszy maiętny rzeźnik zrobił sobie przed kilku dniami rozrywkę, wystąpiwszy iako szermirz w walce byków; lecz drogo ią przypłacił. Byk bodnął rycerza 3 razy, poczem umarł.

Z Portugalii nie nadeszło nic nowego. — Rząd Brazylii miał, podług Dziennika Paryzkiego, ofiarować Portugalii za uznanie niepodległości Brazylii 5 mill. piastrów i na 50 lat wolny handel.

*Z Londynu d. 24 Lipca.*

Podług nadesłanego onegday z Gibraltaru doniesienia stoiące od niejakiego

czasu na przedporciu tamecznem dzi ło we i bombarderskie okręty, odpłynęły pod Algier.

Ludność Londynu pomnożyła się podług ostatniego spisu do 1 mili: 274.000 i niema dosyć robotników i materyiałów do prz dsięwbranych nowych bodowli.

Anglija posiada teraz 24.542 kupieckich, 100 woiennych i przewozowych okrętów, i 23,000 maytków. Siła woyskowa w całem państwie składa się z 220,000 ludzi.

W Bałk w Bucharyi, w mieyscu niedaleko punktu do którego znany Wędrownik Elphinstone doszedł, zakładana iest wielka twierdza.

W Edinburg wynalazł ktoś sposób ulepszenia parowych machin, który wielkie korzyści obiecuie. Zamiast pary iest gas poruszaiącą siłą. Zapewniaią, iż 5 beczek oleiu dostarczą podostatkiem gazu do odbycia podróży do Indyy.

Kolumbianie zamyślaią uderzyć na Hawannę. Zamknęli iuż swoiemi okrętami port tamteyszy i zdaią się polegać na powstaniu Murzynów.

Z pomiędzy doniesień o stanie Grecyi rapport, który Pułkownik Stanhop Sekretarzowi Komitetu Greckiego w Londynie, P. Blaquiere przesłał, iest wiele oświecaiący. Osnowy iego, która do sprostowania wielu przesadnych i zmyślonych twierdzeń tak przyiacioł, iako nieprzyiacioł Grecyi posłużyć może, iest treść następuiąca:

1) *Lud.* Greccy włościanie posiadaią wiele cnot i zepsucie Turków nie trafiło do nich, czego niestety w mieszkańcach mieyskich znaleść niemożna, przeięli bowiem występki Tureckie. Co do woiennego ducha nie ustępuią regularnym żołnierzom i niektórzy poczytuią się za naydzielnieyszych i naystrasznieyszych woiowników Grecyi. 2) *Występki.* Łakomstwo iest panuiącem występkiem, ale pod despotyczną chłostą inaczey bydź niemoże. Łakomstwo, intrygi, podstęp. fałszywość, niewolnicza podległość, rabusiowstwa, powstania i niekiedy okropne zaboystwa są pod tyrańskim rządem często iedynym sposobem utrzymania się. 3) *Rabusiostwa.* Grecy nauczyli się rabunku od Turków. Ostatni wypędzali rolników i owcarzów przez zdierstwa w góry, gdzie stać się musieli rabusiami. Byli oni czasami pogromem, czasami sprzymierzyńcami Turków, aż nakoniec stali się obrońcami Greckiey wolności. Taki iest początek większey części kapitanów. Lecz nietylko ci żyią z rabunku; ale nawet wielu prymatów, którzy pod panowaniem Tureckiem posiadali znaczenie i maiątki, są do tego czasu równie chciwemi rabunku iak żołnierze. 4) *Intrygi.* Grecy, a szczególniey Stambulscy (Fanarioci) przechodzą wszystkich fałszem, wybiegami, politycznemi intrygami i brudną dyplomatyką. Przez te dary uzyskiwali względy u swoich władców i wynoszonemi byli na gubernatorów prowincyy i t. d. 5) *Źródła.* Są wielkie, ale nie przyzwoicie użyte. Natura była łagodną i dobroczynną dla Greków, ale Turcy spuścili z oka prawdziwy interes i bogactwa kraiowe zniszczyli. Zaginęły grunta, równie iak swobody. *Rolnictwo.* To znayduie się w iak naygorszym stanie. Obcy osiadacze i rolnicze towarzystwa mogłyby wielkie zrządzić korzyści. 7) *Handel.* Gdzie zbywa na kapitałach, mało iest potrzeb, niema bezpieczeństwa, rzetelności i kredytu, tam handel ist-

nieć nie może. Temu stanowi rzeczy zaradzić tylko można przez dobry rząd, edukacyią, zaprowadzenie dobrych ustaw surowość przeciw rozboynikom morskim i punktualną rzetelność. 8) *Dochody.* Podatki nie są tak wielkie, ażeby Grecy ciążić się mogli bydź uciążonemi, ale niszczy ich sposób onych wybierania przez kapitanów i prymatow, gdyż ostatni zamiast odsełania pieniędzy do skarbu chowaią ie do kieszeni i zamiast użycia ich na obronę kraiu przeciw Turkom obracaią ie na własne prywatne cele. 9) *Pożyczka.* Grekom uroiło się w głowie, iż im nic niebrakuie iak tylko pieniędzy. Jest to fałsz i pociąga za sobą złe skutki, ponieważ każdy wydział rządu z przyczyny, że niema pieniędzy, opuszcza ręce. Kapitani są w ogólności przeciw pożyczce, ponieważ lękaią się, aby pieniądze nie dostały się w ręce ich przeciwnikow i za ich pomocą nie odebrali im władzy; ale reszta narodu oczekuie z niecierpliwością nadeyścia pieniędzy, ponieważ w nich całą swoią nadzieię pokłada. Gdy znaydowałem się w Argos ponowiła władza prawodawcza swoie posiedzenia. Zalecono iey pewne środki tak względem użycia pożyczki, iako też zapewnienia od niey prewizyi, wydała niektóre dobre ustawy i zdawała się rownie starannie i oszczędnie publicznemi pieniądzmi, iak swoiemi własnemi rozrządzać. 10) *Stronnictwa.* Tych znayduie się w Grecyi trzy: Kapitanów, ktorym idzie o znaczenie i rabunek, i utrzymać się tylko mogą, ieżeli się z ludem połączą, o co zdawali się na końcu starać; prymatowie i oligarchowie takiż maią zamiar, ale dla zapewnienia swey sprawy chcieliby mieć obcego Króla; i nakoniec narodowe stronnictwo, które składa się z nieulegaiących ani woyskowym, ani cywilnym oligarchom, to iest z włościan, kupców, mieszkańców mieyskich wyspiarzów, &c. &c. Łączy one się z naczelnikami woyskowemi, gdy grozi niebezpieczeństwo, ale skoro minie, powstaie przeciw ich zdzierstwom. To stronnictwo staie się coraz licznieyszem. 11) *Edukacyia.* Na tey zbywa wszędzie i brak iey daie się czuć w każdey odnodze rządu i administracyi. 12) *Flotta.* Grecka flotta składa się szczególniey z handlowych brygów Hydry, Spezzyi i Jpsary i wynosi do 80 żaglów. Flotta Grecka nie może się z połączoną Turecką mierzyć, ale przez zręczność swych maytków i taktykę zawsze ią przewyższa. Grecy niemogą wstępnym boiem działać przeciw Turkom; ale umieią ich tak nieustannie nękać, iż ci niemal z trudow umieraią. Gdyby Grecy do swoich 60 brygow mieli 4 dobre fregaty, 3 lub 4 parowe okręty, kilkanaście korsarskich i działowych łodzi tedy mogł by się, oprocz Angielskiey, żadney innej siły morskiey nieobawiać. 13) *Woysko.* Kapitanowie pochodzą z niskiego stanu: oni lub ich oycowie usunęli się z pod tyranii Turków, uchwycili oręż, czynili rozboie, które zmusiły ich uciemierzców do zawarcia z niemi przymierza. Słusznie zatem pisano o rzeziach, które nawet Grecy popełniali; ale użycie ich na poniżenie sprawy Greków iest niesłuszrem, gdyż przez boy wytępiony bydź musi występek i rząd zaprowadzony, któryby cnoty wspierał. Krwawe te rzezi napełniły Turkow strachem i kray został od poczwar uwolniony, które nigdy Grekom sprzyiać niemogły. Na dowód, że krwawemi bydź przestali, posłużyły ich postąpienie w Koryncie. Kapitani są pospolicie prostych obyczaiów i nie oświeceni, ale przy tem rozsądni i waleczni. Przedziwnie w gorach woiować umieią. Zołnierze naśladuią występki i cnoty swych przełożonych, od ktorych rzadko są karanemi. Nie są regularnie płatnemi, a ieżeli z swoich kapitanów nie są kontenci, tedy albo się buntuią, albo uchodzą. Teraz karnieyszemi są woyska, niżeli były w początkach rewolucyi, ale też za to zmnieyszyła się ich śmiałość. Zołnierze Greccy są nadzwyczay zahartowanemi, mogą długie czynić pochody, nieść wielki ciężar, zawsze pod gołem Niebem zostawać, bez zapasów żywności naprzód postępować, znosić głód, niewygody, kurz i robactwo bez utracenia odwagi. Są tak szypkiemi iak konie, a w twierdzach prawie niezwyciężonemi. Każdy z nich myśli tylko o zwycięztwie i sądzi, iż oyczyzna iego nie może bydź przez Turków podbitą. Jestem tego mniemania, iż woyna iakkolwiek przeciągnie się, zakończy się iednak na stronę Grekow, i przyczyni się nietylko do ulepszenia stanu Grecyi, ale i Azyi.

DODATEK
DO Nro 64.
GAZETY KRAKOWSKIEY

z KRAKOWA DNIA 11 SIERPNIA 1824 ROKU we ŚRODĘ.

— *Z Krakowa.* —

*Wydział Spraw Wewnętrznych i Policyi* w Senacie Rządzącym Wolnego, Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu,

Podaie do powszechney wiadomości, iż Rządzący Senat Uchwałą swą pod d. 12 Kwietnia r. b. ad Nrom 1263 zapadłą, w moc Artykułu 910 Kod: Cyw: zatwierdził legat przez ś. p. Stanisława Mieroszewskiego, Ordynata Mysłowskiego, w summie Złp. 1000 na rzecz Domu Ogólnego Schronienia Ubogich, a mianowicie wyposażenia dziesięciu Chłopców z tegóż Domu na naukę rzemiosł oddać się maiących zrobiony.

W Krakowie d. 9 Sierpnia 1824.

Senator Prezyduiący
*Trzciński.*
*Konwicki,* S. W.

*Z Petersburga d. 30 Czerwca d. K.*

Rada dozoruiąca zakłady kredytowe, zebrała się d. 21 b. m.; Jenerał Porucznik Kankryn, Minister przychodów i skarbu zagaił naradę następuiącą mową: — "Mości Panowie! W chwili rozpoczęcia sessyi rady przełożoney nad zakładami kredytowemi, maiąc się zaiąć przeyrzeniem rachunków roku 1823, mniemam, iż iest moim obowiązkiem, wynurzyć WPanom wdzięczność za pomoc iaką raczyliście dać Ministerstwu przychodów, w iego działaniach skarbowych, w ciągu ostatniego roku.

"Zobaczycie WPanowie z rachunku zdanego przez kommissyią umarzaiącą, iż wszelkie wypłaty długu publicznego, dokonane zostały z naywiększą dokładnością. Działania innych zakładów kredytowych były również zgodne z ich urządzeniami, i miały zawsze na celu utrzymywanie naszego kredytu. Smiem sobie pochlebiać, iż Ministerstwo skarbu wraz z niemi do tegoż celu dążyło, zachowuiąc wszelką skrupulatność w wypłatach do skarbowości należących, i unikaiąc użycia zasiłków, ziednanych za granicą, dla dopełnienia przychodów kraiowych.

"W przeciągu czasu upłynionego po ostatniem zdaniu sprawy, użyto wiel-

kich środków, i ważne wypadki zaszły w posiadłościach kredytu publicznego.

" Powinienem naprzód wspomnieć o postanowieniu rady kredytowey, potwierdzonem przez N. Pana, względem przystąpienia do spalenia naszych assygnatów, i użycia summ tym celem przeznaczonych na umorzenie długu publicznego, końcem nadania przez to naszemu kredytowi nowey rękoymi. Zastanawiaiąc się nad tym ważnym środkiem, samiście WPanowie uznali konieczną iego potrzebę, gdyż doświadczenie okazało, iż nagłe zniżenie ceny assygnatów, nie byłoby tym razem sprowadziło skutków, iakichby się spodziewać należało przyśpieszaiąc bowiem za nadto bieg podobnych działań, naraża się nieraz na niebezpieczeństwo sprzeciwienia się samey zasadzie. Wreszcie czas wskaże nam dogodną porę, w którey będzie można zacząć na nowo wstrzymywać obieg części papierowych pieniędzy.

" Oprócz tego, Mości Panowie, zastanowmy się ieszcze nad ważną okolicznością, która zwróciła na siebie uwagę tych wszystkich, co maią na baczności poruszenia kredytu publicznego w Europie, chcę tu mówić o działaniach kredytowych, przedsięwziętych w innych kraiach, o działaniach, ktore podniosły cenę papierów skarbowych, nad nasze spodziewanie, lecz ponieważ te działania nie zostały wykonanemi, byłoby zbyteczną rzeczą wykazywać tutay wpływ, iakiby mieć mogły na nasze papiery skarbowe, tudzież na interessa banku naszego, przez ścisły związek, iaki zachodzi pomiędzy wszystkiemi częściami stanowiącemi powszechny kredyt w Europie.

" Publiczność już się dowiedziała, że bank pożyczkowy przystąpi w krótce do nowych pożyczek na nowey zasadzie. Srodek ten, będący wypadkiem narad Kommissyi kredytowey w roku 1822 oraz postanowień Rady Państwa, wskazany został potrzebą dania popędu wielkim kapitałom, leżącym bezczynnie w bankach, ożywienia postępów przemysłu, i wsparcia przytem posiadaczów własności nieruchomych, w czasie, gdzie handel wewnętrzny pod niejakim względem, oraz handel zagraniczny znacznych przeszkód doznaią. Zdaie się oprócz tego, iż te pożyczki powinny mieć wpływ pomyślny na kredyt prywatnych osób w obrębach Cesarstwa, oraz na ożywienie obiegu pieniędzy, który doznaie widocznego wstrzymania w kilku prowincyiach, wpływ ten działać będzie oraz korzystnie na kredyt publiczny.

*(Dokończenie późniey.)*

*Z Wiednia d. 1 Sierpnia.*

Nayiaśnieysi Cesarstwo, którzy w zeszłym tygodniu powrócili do stolicy tuteyszey z Baden, udali się do letniego zamku Laxenburga, gdzie uda się i reszta Rodziny.

Przybyłemu na powrót z nadzwyczaynego poselstwa do Lizbony Baronowi Fr. Binder de Kriegelstein raczył J. C. K. M. na znak ukontentowania swoiego z iego usług udzielić godność C. K. taynego Radcy z uwolnieniem od opłaty taxy, na który urząd d. 29 z. m. wykonał przed J. C. K. Mcią zwykłą przysięgę. Temuż Baronowi Binder i Sekretarzowi poselstwa, a teraz sprawuiącemu w Portug. interessa, Wilhelmowi Pflügel, dozwolił

J.C.K.M przyiąć i nosić udzielone od N.Króla Portugalskiego ordery Wieży i Miecza.

*Z Berlina d. 3 Sierpnia.*

Nayiaśnieyszy Król powrócił d. 1 b. m. w pożądanym stanie zdrowia z Teplic do Potsdamu. Z tegóż mieysca powrócił do stolicy tuteyszey Królewic Angielski Xże Kumb rlandyi.

*Z Włoch d. 16 Lipca.*

D. 3 b. m. Oyciec S. udzielił nadzwyczay emu Deputowanemu od Rzpltey S. Marino, Cavaliero Onofri, i upoważnionemu przy Stolicy S. do sprawowania interessów, Hr. Savarelli, prywatne posłuchanie. J. Swiątobliwość przyiął łaskawie wynurzenie wysokiego uszanowania i zapewnienie o wierney przychylności tey Rzpltey ku iego Osobie, i oświadczył deputowanym swoie ukontentowanie, iż Rzplta San Marino w ostatnich woiennych czasach umiała nienaruszenie utrzymać swoią niepodległość i starożytną konstytucyią tak w duchownym iako i świeckim względzie.

Okazuiący się na początku lata obfity zbior iedwabiu w okolicach Neapolu zawiodł niestety oczekiwanie. Takiż wypadek okazuie się w Sycylii i Kalabryi. Zresztą urodzay zboża iest w obu prowincyiach obfity.

Zegluga parowa między Neapolem i Palermo rozpoczęła się od kilku tygodni za staraniem Xcia Buttera, który sprowadził statek parowy z Anglii. Statek ten nazywaiący się Ferdynaud przepływa z iednego do drugiego miasta w 21 do 26 godzin, ale niewolno mu zabierać, iak tylko podróżnych i świeże towary, iako to owoce, ryby, i t. d. W krotce nadeydzie drugi taki statek z Anglii, a poźniey urządzoną bydź ma takaż żegluga między Neapolem i Messyną. Na Tybrze ma bydź za pozwoleniem Papieża podobnyż statek urządzony.

Bogaty zbior zabytków starożytności, który P. Drovetti z Egiptu do Turynu przysłał, stanowi tam teraz oddzielne muzeum Egipskiem nazwane. Pomiędzy innemi rzadkościami znayduie się tam także na papierusie w Fenickiem ięzyku pisane dzieło, które dla znawców i przyiaciół wschodnich nauk iest nader przyiemnem wynalazkiem. P. Champollion z Paryża znayduie się teraz w Turynie i z iego dochodzeń spodziewać się w krotce należy ważnych odkryciów.

*Od granic Tureckich d. 16 Lipca.*

Podług Gazety Powszechney, Hospodar Wołoski odebrał d. 5 Lipca ferman Wgo Sułtana względem ustąpienia woysk Tureckich z tey prowincyi. Niektórzy z uszłych Boiarów zabieraią się do powrotu do swych domów, i kancelaryia Ces: Rossyyskiego Konsula w Wołoszczyznie czyni przygotowania do przeniesienia się z Hermanstadtu do Bukarestu.

D. 3 Marca (iak Dziennik Paryzki Gwiazda donosi) Naczelnik woyska Tureckiego, Wezyr Mohamed - Emir - Basza napisał list do Greckiego Stracharcha Panurias w Salona, w ktorym wystawia mu nieszczęścia, iakie lud Grecki od 3 lat ponosi, i radzi, aby Grecy odstąpili od buntu i za iego pośrednictwem u Wgo Sułtana wyrobione przebaczenie przyięli. Nie powinni Grecy ani łudzić się nadzieią, iż w czasie potrafią osłabić siły Ottomańskie, ani lękać się złego

obchodzenia, bo skoro się poddadzą, nastąpi powszechne przebaczenie i łagodne z niemi się obchodzenie. — Na to odpisał Wodz Grecki pod d. 16 tegoż miesiąca: że nieszczęścia podczas 3letniey woyny przeciw tyranii Turków, nazwać się mogą prawdziwemi ukontentowaniami, i że zresztą Grecy usiłuią tylko odzyskać swą niepodległość, którą im Ottomanie przed 400 lat wydarli. Długie i przykre doświadczenie nauczyło, ile wierzyć można przyrzeczeniom Dywanu; są one cackiem dla dzieci. Grecy nie potrzebuią łaski Sułtana, ale raczey Turcy potrzebuią ich przebaczenia za przelanie tyle niewinney krwi Greckiey. Sądzą, iż co dotąd zrobili, iest tylko początkiem wskazanego im przez walecznych przodków obowiązku. Nie chcą dłużey płacić haraczu, i chcą zupełnie bydź niepodległemi. Nie pytaią się iak wielka iest siła ich nieprzyiaciół, ale gdzie są. Maią przed oczyma swych przodków, ktorzy zawsze przypominaią im ich obowiązki, a przelana niewinna krew Chrześciian pobudza ich do zemsty. Jeżeliby Władza Turecka miała na przyszłość co do udzielania, tedy raczy się do rządu Greckiego udawać.

## Teatr Narodowy.

Towarzystwo Artystów Dramatycznych ze Lwowa przybyłe, czyniąc zadosyć życzeniom Szanowney Publiczności, będzie miało zaszczyt przedstawić w przyszły Czwartek, to iest d. 12 Sierpnia r. b. Swietny po wszystkich Stołecznych miastach z upodobaniem przyięty, muzyką znakomitych mistrzów ozdobiony Dramat, pod nazwiskiem: *Zburzenie Jerozolimy*, czyli *Machabeusze*.

*Dnia 9 i 10 Sierpnia 1824 r.*
Cena Zbóż różnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

| Korzec | 1. Zł. | 1. gr. | 2. Zł. | 2. gr. | 3. Zł. | 3. gr. | 4. Zł. | 4. gr. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| — *Pszenicy* | 12 | — | 11 | 15 | 11 | — | 10 | 15 |
| — *Zyta* | 7 | — | 6 | 15 | 6 | — | 5 | 15 |
| — *Jęczmienia* | 4 | 15 | 4 | — | 3 | 24 | 3 | 18 |
| — *Owsa* | 4 | — | 3 | 24 | 3 | 18 | 3 | 15 |
| — *Jagieł* | 19 | — | 18 | — | 17 | — | 16 | — |
| — *Grochu* | 7 | — | 6 | 15 | 6 | — | 5 | 18 |
| — *Rzepaku* | 15 | — | 14 | — | 13 | — | 12 | — |

*W Gdańsku dnia 2 Sierpnia.*
Łaszt 30 Korcy wynoszący.

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Pszenicy | od | Złp. | 480 | do | 600. |
| Zyta | — | — | 270 | — | 300. |
| Jęczmienia | — | — | 198 | — | 210. |
| Owsa | — | — | 180 | — | 198. |
| Grochu | — | — | 270 | — | 300. |

## LOTERYIA KRAIOWA.

W 98 Ciągnieniu dnia 11 Sierpnia r. b. w przytomności osób od Rządu do tego wyznaczonych, wyciągnięte z koła zostały Numera następuiące:

67. 68. 49. 19. 16.

Przyszłe 99 Ciągnienie dnia 18go Sierpnia b. b. przypada.

## DONIESIENIA.

Z mocy polecenia Wys. Trybunału I. Jnst. Wol. Miasta Krakowa i Jego Okręgu z dnia 7 Sierpnia 1824 r. do L. 2636 zapadłego, odbędzie się w Krakowie w Kamienicy w Rynku pod L. 495 dnia 6 Września r. b. o godzinie 9tey ranney poczynaiąc Licytacya ruchomości po niegdy Jozefie Sobieniowskim Med. Doktorze pozostałych między innemi Win kosztownych starych Węgierskich w Beczkach.

W Krakowie dnia 7go Sierpnia 1824. *A. Małakiewicz* O. P. D. Notar. Publ.

W dniu 17 Sierpnia r. b. 1824 o godzinie 10 ranney, na Targowisku Końskiem w Kleparzu przy Krakowie, na mocy polecenia Wys: Trybunału I. Jnst: W. M. Krakowa i Jego Okręgu z dnia 7 Sierpnia 1824 r. do L. 2810 wyszłego, odbędzie się publiczna Licytacya w drodze Sądowey dwóch Koni, i 2 Klacz, a to za gotowe wyliczyć się maiące pieniądze. — Chęć zatym licytowania maiący, podpisany na czas i mieysce oznaczone zaprasza. — W Krakowie dnia 10 Sierpnia 1824 roku. *Teodor Jaworski*, Kom: Sąd.